

Visselblåsarfunktionens verksamhetsrapport 2024

Informationsklass Öppen

Polismyndigheten, rikspolischefens kansli, april 2025

Utgivare: Polismyndigheten, Tillsynsenheten, 106 75 Stockholm
Diarienummer: A060.723/2025, Saknr: 108
Omslagsfoto: Polismyndigheten
Upplaga: Intrapolis

Innehåll

Innehåll	3
Förord	4
1 Inledning	5
1.1 Uppgifter	5
1.2 Handläggning.....	6
1.3 Behandling av personuppgifter	6
2 Verksamhet under det gångna året.....	8
2.1 Sammanställning av ärenden	8
2.2 Beskrivning av ärenden	10
2.3 Återrapportering från verksamhetschefer	10
2.4 Rådgivning.....	11

Förord

Visselblåsarfunktionen inrättades den 17 juli 2022 vid Polismyndighetens tillsynsenhet. Funktionen är oberoende och självständig och fungerar som ett komplement till övrig verksamhet i myndigheten. Syftet med funktionen är att uppmärksamma allvarigare missförhållanden inom myndigheten som annars kanske inte hade kommit fram. Avsikten är att kunna vidta åtgärder för att komma tillrätta med missförhållanden.

Visselblåsarfunktionen publicerar varje år en rapport med en redogörelse för den verksamhet som har bedrivits under det gångna året.

Ungefär en fjärdedel av inkomna rapporter innehöll uppgifter av allmänintresse vilket medförde att åtgärder vidtogs i myndigheten i syfte att komma tillrätta med de upplevda missförhållandena. Rapporter där åtgärder vidtagits fördelar sig på nästan samtliga ärendekategorier. Antalet inkommande rapporter ökade jämfört med föregående år. Ökningen ligger framför allt inom ärendekategorin "Beteende-/samarbetsproblem inom vilken allmänintresset generellt sett är lägre jämfört med andra ärendekategorier.

Lena Frylén
Tillsynschef

Niclas Carlsson
Samordnare

1 Inledning

Polismyndighetens visselblåsarfunktion är oberoende och självständig och är organisatoriskt placerad vid myndighetens tillsynsenhet. Huvudsyftet med funktionen är att missförhållanden som är av allmänintresse ska komma fram så att myndigheten kan vidta relevanta åtgärder för att komma tillrätta med dessa. Funktionen är behörig att ta emot rapporter, ha kontakt med rapporterande personer, följa upp det som rapporteras, och lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterande personer. Bestämmelser finns i lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visselblåsarlagen. Visselblåsarlagen gäller i all privat och offentlig verksamhet och ställer krav på interna rapporteringskanaler för mottagande av rapporter om missförhållanden och rutiner för att hantera dem.

Skyddet enligt visselblåsarlagen omfattar viss ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder samt repressalier och gäller, utöver rapporterande personer, också för dem som bistår den rapporterande. Skyddet omfattar även offentliggörande av information under vissa givna förutsättningar samt om någon vänder sig till sin arbetstagarorganisation för samråd i fråga om rapportering.

I offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) regleras bland annat sekretessen i ärenden om uppföljning.

Visselblåsarlagen gäller inte vid rapportering av bland annat säkerhets- skyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). Den som genom rapporteringen eller inhämtandet av information gör sig skyldig till ett brott har inte skydd enligt lagstiftningen.

1.1 Uppgifter

Funktionen tar emot rapporter via e-post, brev, telefon eller genom fysiskt möte. I funktionens uppgifter ingår att:

- ta emot rapporter och ha kontakt med den rapporterande personen
- vidta åtgärder för att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten (funktionen utreder dock inte)
- bedöma om händelser skett i ett arbetsrelaterat sammanhang samt om de är av allmänintresse
- överlämna uppgifter om de utredda påståendena för fortsatta åtgärder inom myndigheten

- lämna återkoppling om uppföljningen till den rapporterande personen och
- ge råd kring rapportering av missförhållanden.

1.2 Handläggning

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det krävs också att rapportören är behörig enligt visselblåsarlagen, det vill säga tillhör någon av personkategorierna arbetstagare, volontär eller praktikant med flera. Funktionen kontrollerar om dessa förutsättningar är uppfyllda samt gör en bedömning kring uppgifternas riktighet genom att vid behov inhämta ytterligare dokumentation eller hålla samtal med rapportören och andra personer. Funktionen utreder dock inte de upplevda missförhållandena. Om förutsättningarna enligt visselblåsarlagen anses uppfyllda överlämnar funktionen en begäran om åtgärd till chef på lägst nivå fyra.¹ Det är därefter chefens ansvar att undersöka saken vidare, vidta relevanta åtgärder och hålla funktionen underrättad om vad som sker i ärendet. Visselblåsarfunktionen avvaktar återrapportering av genomförda åtgärder innan ärendet avslutas.

I de fall uppgifterna i en visselblåsarrapport ger anledning att anta att brott som står under allmänt åtal har förövats, ska brottsanmälan upprättas och överlämnas till avdelningen för särskilda utredningar (SU) alternativt till annan utredningsenhet inom Polismyndigheten.

1.3 Behandling av personuppgifter

Polismyndigheten behandlar aktuella personuppgifter inom visselblåsarfunktionen för att handlägga uppföljningsärenden enligt visselblåsarlagen. Som ett led i detta kan uppgifter lämnas vidare till någon annan ansvarig inom myndigheten för att denne ska kunna vidta åtgärder för att komma tillrätta med de eventuella missförhållandena. Uppgifterna kan också komma att användas som bevisning i ett rättsligt förfarande eller annars i överensstämmande med lag eller förordning. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen är huvudsakligen att fullgöra rättsliga förpliktelser i visselblåsarlagen men behandlingen kan i vissa fall också vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse.

¹ Polismyndighetens arbetsordning, 2 kap. 27 §, PM 2024:5, 2024-02-09.

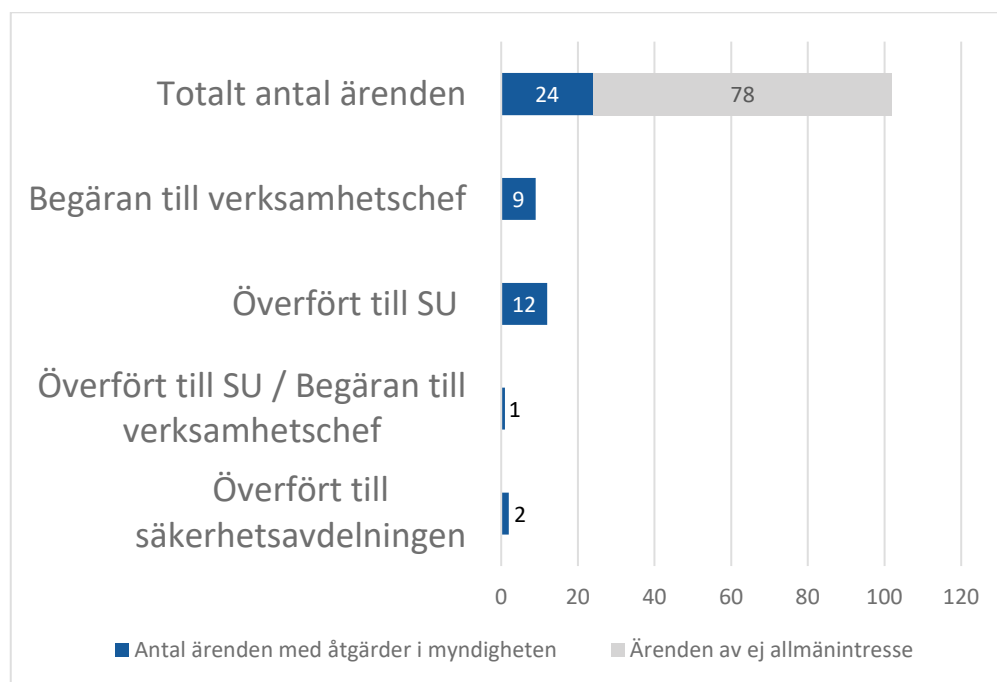
Det är möjligt att rapportera anonymt genom att sända in avsett rapporteringsformulär, alternativt en egen skrivelse, med vanlig post till visselblåsarfunktionen och i rapporteringen låta bli att fylla i personuppgifter.

2 Verksamhet under det gångna året

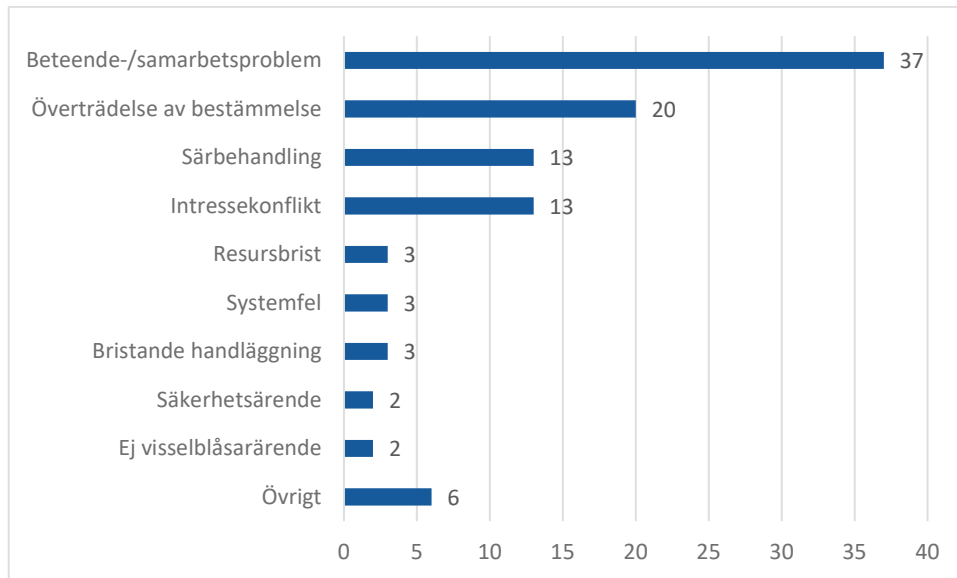
2.1 Sammanställning av ärenden

Under 2024 har 102 rapporter om upplevda missförhållanden registrerats av visselblåsarfunktionen. Av dessa har ungefär hälften kommit in per brev och hälften via epost. Ett fåtal rapporter har nedtecknats under telefonsamtal till funktionen. För varje inkommen rapport har ett ärende diarieförts i allmänna diariet. 52 procent av rapporterna var anonyma. Av de inkomna rapporterna var 76 stycken hänförliga till polisregioner och 26 stycken till nationella avdelningar.

Funktionens handläggning av ärendena, fördelade per ärendekategori, framgår av figur 1 och 2 nedan.

Figur 1 Sammanställning av ärenden fördelade på åtgärder

Figur 2 Sammanställning av ärenden fördelade per kategori

En enskild rapport kan innehålla uppgifter om flera olika typer av upplevda missförhållanden. I redovisningen ovan har det mest, eller en av de mest, framträdande missförhållandena i varje ärende använts som ärendekategori för detsamma.

Ärendekategorin ”Beteende-/samarbetsproblem” innehåller ärenden kring upplevd irritation/ilska, brister i bemötande, brist på kommunikation och dialog, ”pinnjakt”, orättvis kritik, närvaroproblem, opassande uttalanden, överdrivet kontrollbehov, favorisering mm.

Ärendekategorin ”Överträdelse av bestämmelse” innehåller överträdelser av bestämmelser i myndighetens styrdokument.

Ärendekategorin ”Intressekonflikt” innehåller ärenden där det finns upplevda intressekonflikter som påverkar, eller skulle kunna påverka, chefers beslut. Det kan röra sig om släktskap, vänskapsrelationer eller kärleksrelationer på arbetsplatsen.

Ärendekategorin ”Särbehandling” utgörs av ärenden med uppgifter om upplevd utfrysning eller mobbning, d.v.s. kränkande särbehandling, men också uppgifter om chefer som inte upplevs lyssna på eller på olika sätt ignorera enskilda medarbetare.

Chefers ledarskap kan ha betydelse för de missförhållanden som kan uppstå i myndigheten. Det ligger i sakens natur i och med att chefer har ansvar för hela verksamheten, inklusive arbetsmiljön. Den valda indelningen i ärendekategorier ger en uppfattning om vad ärendet handlar om och

innehåller påståenden om en större eller mindre andel uppgivna brister i ledarskapet.

2.2 Beskrivning av ärenden

I 24 ärenden har uppgifterna bedömts vara av allmänintresse och har därför lämnats vidare inom myndigheten för att åtgärder ska vidtas. Detta har antingen konstaterats i direkt anslutning till att visselblåsarrapporten inkom, med anledning av uppgifternas allvarlighet, eller efter inhämtande av kompletteringar i form av samtal med rapportören eller andra personer, och/eller genom inhämtning av annan dokumentation. Av de 24 ärendena innehöll 15 stycken uppgifter där ansvaret låg på annan avdelning att fatta beslut om. Detta medförde att 13 ärenden överlämnades till avdelningen för särskilda utredningar (SU). Tre av dessa vidarebefordrades till SU/UND och i övriga 10 ärenden skrevs brottsanmälan i DUR2 och överfördes därefter till SU. Två ärenden vidarebefordrades till säkerhetsavdelningen.

Av de 10 ärenden som anmäldes och överfördes till SU har Åklagarmyndigheten fattat beslut om att inte inleda förundersökning i 9. Som skäl angavs att det inte finns anledning att anta att brott som står under allmänt åtal har förövats. I ett ärende inledde Åklagarmyndigheten en förundersökning. Förundersökningen lades dock senare ned eftersom det inte längre bedömdes finnas anledning att fullfölja den. Polismyndighetens grupper för skiljande- och disciplinärenden (GSD) har i två av ärendena inlett arbetsrättsliga utredningar.

Det konstateras att antalet inkomna rapporter har ökat under året, från 63 inkomna rapporter 2023 till 102 för 2024. Ökningen ligger framför allt inom kategorin "Beteende-/samarbetsproblem. Visselblåsarfunktionen har bedömt att uppgifterna i 78 ärenden inte nådde upp till det allmänintresse som lagstiftningen anger.

2.3 Återrapportering från verksamhetschefer

I 10 ärenden har visselblåsarfunktionen begärt att åtgärder ska vidtas av verksamhetschefer i myndigheten. Verksamhetschefer återrapporterade samtliga ärenden till funktionen under året, det gäller också tre ärenden som hänför sig till år 2023.

I samtliga återrapporterade ärenden genomfördes utredningar i syfte att klargöra omständigheterna i ärendena ytterligare, oftast i samverkan med HR-partner och/eller företagshälsovården. Utredningarna har resulterat i medvetandegörande samtal med chefer och medarbetare, åtgärder kring

chefers ledarskap, grupputvecklingsinsatser, information på olika ledningsnivåer kring oegentligheter, och en uppmaning att genomgå utbildning i etik. I samtliga ärenden där en enskild befattningshavare pekats ut har arbetsgivaren genomfört särskilda samtal med vederbörande.

2.4 Rådgivning

En av funktionens uppgifter är att ge råd kring rapportering av missförhållanden inom Polismyndigheten. Rådgivningen har i enstaka fall skett genom svar på fråga som inkommit till funktionsbrevlådan. Medarbetare har huvudsakligen hört av sig per telefon. I totalt 31 fall har funktionen givit råd. Majoriteten har valt att vara anonyma vid samtalet. Hälften av samtalen handlar om ifrågasättande av närmaste chef och att man önskar råd kring hur den situationen bör hanteras, vanligen i samband med att man är rädd för repressalier om man lyfter kritik. Andra vanliga frågor har handlat om kultur, rekrytering, arbetsmiljö, processer, chefsbeslut, beteenden mm. Utöver det ställs frågor kring hur personuppgifter skyddas och hur handläggningen av ärenden går till i övrigt samt hur man kan agera utifrån en händelse som man observerat eller själv varit del i.

